

Część I

WYBÓR PISM PROFESORA ADAMA ANDRZEJEWSKIEGO

Wstęp

Wydanie *Wyboru pism* Profesora Adama Andrzejewskiego stanowi nie tylko uczczenie jego pamięci i działalności, zgromadzenie części wartościowego dorobku naukowego i publicystycznego. Oznacza ze względu na pozycję naukową Profesora powstanie cennego materiału źródłowego do badań historii mieszkalnictwa i osadnictwa w Polsce i za granicą. Konieczna, znaczna selekcja pism skierowała uwagę na publikacje pochodzące z lat 1938-1939 oraz prace powstałe w okresie 1970-1993. Ten ogólny podział został podyktowany szczególnie wagą i aktualnością opracowań oraz określoną przez wydawcę objętością *Wyboru*. Międzywojenna wnikliwa społeczno-gospodarcza publicystyka Adama Andrzejewskiego skłania do analogii związanych m.in. z dzisiejszą sytuacją mieszkalnictwa i osadnictwa w Polsce – powojenne prace naukowe uczą głębokiego spoglądania na te sprawy. Starano się zatem wybrać artykuły i opracowania najbardziej reprezentatywne z tych względów. *Wybór pism* składa się w związku z tym z dwóch części. Część I dotyczy okresu przed 1939 r., który daje możliwość zapoznania się z szerokością zainteresowań Adama Andrzejewskiego, mającego wówczas niespełna 25 lat. Część II koncentruje się na jego działalności po 1945 r., dotyczącej problematyki mieszkaniowej, szeroko pojętych procesów urbanistycznych oraz wiążących się z nimi zagadnień osadniczych.

W części I z bogatej międzywojennej publicystyki wybrano osiem artykułów powstałych w 1938 r.: *Bałtyk – Morze Czarne*, *Projekt sfinanso-*

wania budownictwa społecznego, Miasta Centralnego Okręgu, Problemy Gdyni, Parę słów o wskaźnikach, Szklane domy i rzeczywistość, Drogi polskiej rzeczywistości gospodarczej, Kredytowanie akcji budowlanej i terenowej w 1939 r. oraz dwa napisane w 1939 r.: Wytyczne akcji terenowo-budowlanej i Impulsy regionalne.

Wybór oparty jest jednak na części II, obejmującej większe fragmenty czterech powojennych prac Profesora. Są to: *Potrzeby mieszkaniowe. Problemy i perspektywy* (1970), *Sytuacja mieszkaniowa w Polsce w latach 1918-1974* (1977), *Polityka mieszkaniowa* (wyd. III, zmienione 1987), *Procesy urbanizacyjne w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych* (1991). Przedstawione w części II prace dotyczą m.in. znaczenia sytuacji i potrzeb mieszkaniowych na świecie, roli mieszkania w rozwoju społeczno-gospodarczym, problematyki i metodologii badań nad sytuacją mieszkaniową oraz głównych kierunków jej długookresowych przemian w Polsce, problemów polityki i gospodarki mieszkaniowej, ich zakresu i podstawowych pojęć, miejsca gospodarki mieszkaniowej w gospodarce narodowej, jak również procesów urbanizacyjnych i osadniczych, czynników oddziałujących na ich przebieg oraz polityki w tym zakresie.

Dotkliwe niekiedy pominięcia dotyczące pozostałych pism Profesora stały się w *Wyborze* nieodzowne. Dotyczą wielu prac, wymienianych w tekście otwierającym *Wybór pism* i innych wspomnieniach poświęconych Profesorowi Adamowi Andrzejewskiemu. Brak np. wypisów z bardzo ważnych prac: *Zasoby mieszkaniowe miast w Polsce* (cz. I i II, 1951 r.), *Zagadnienie mieszkaniowe w Polsce Ludowej* (1952), *Polityka mieszkaniowa. Zagadnienia ekonomiczne i socjalne* (1959), *Budownictwo i inwestycje mieszkaniowe w krajach socjalistycznych* (1966), *Major long-term problems of government housing and related policies* (razem z D. Donnisonem, 1966), *Major trends in housing policy in ECE countries* (razem z M. Lujanenem, 1980) oraz z wielu wydanych w Polsce ważniejszych prac zbiorowych, w których uczestniczył Profesor. Pominięte są również artykuły pisane w okresie powojennym, publikacje okolicznościowe, recenzje i inne.

Wybór zakończony jest ostatnim, obszernym, udzielonym przez Profesora wywiadem pod znamienym i dziś tytułem „Siły na zamiary” (1993). W wywiadzie ocenie podlegają kierunki polityki mieszkaniowej w Polsce w pierwszych latach transformacji systemu społeczno-gospodarczego. Nauki wynikające z wypowiedzi Profesora są – jak pokazał rozwój wydarzeń – nie do przecenienia.

Tytuły wybranych fragmentów prac Profesora Adama Andrzejewskiego, publikowanych w zasadzie w całości, zachowano w sformułowaniu oryginalnym. Teksty opatrzone zostały przypisami – umieszczonymi między tytułem a tekstem – mówiącymi o okolicznościach ich wydania. Zachowano wszystkie przypisy wykonane przez Profesora. Skróty poczyniono głównie w przypadkach powtórzeń w formie tabelarycznej materiału statystycznego znajdującego się w przedstawianym tekście. Reguły tej nie stosowano w odniesieniu do zestawień liczb nie będących tabelami. Sporadyczne skróty zaznaczone kropkami odnoszą się do przypadków informacji mniej istotnych, o przemijającym znaczeniu. Zmiany tekstu spowodowano do niewątpliwych błędów drukarskich.

Wybór pism przeznaczony jest dla szerokiego kręgu odbiorców, przede wszystkim badaczy oraz działaczy społecznych i mieszkaniowych, czytelników zainteresowanych także procesami urbanizacyjnymi i osadniczymi, samorządem terytorialnym i gospodarką przestrzenną. Tych, którzy bieżący rozwój sytuacji w wymienionych dziedzinach chcą widzieć i oceniać pełniej, na szerszym tle społeczno-gospodarczym.

Andrzej Stasiak
Maciej Cesarski